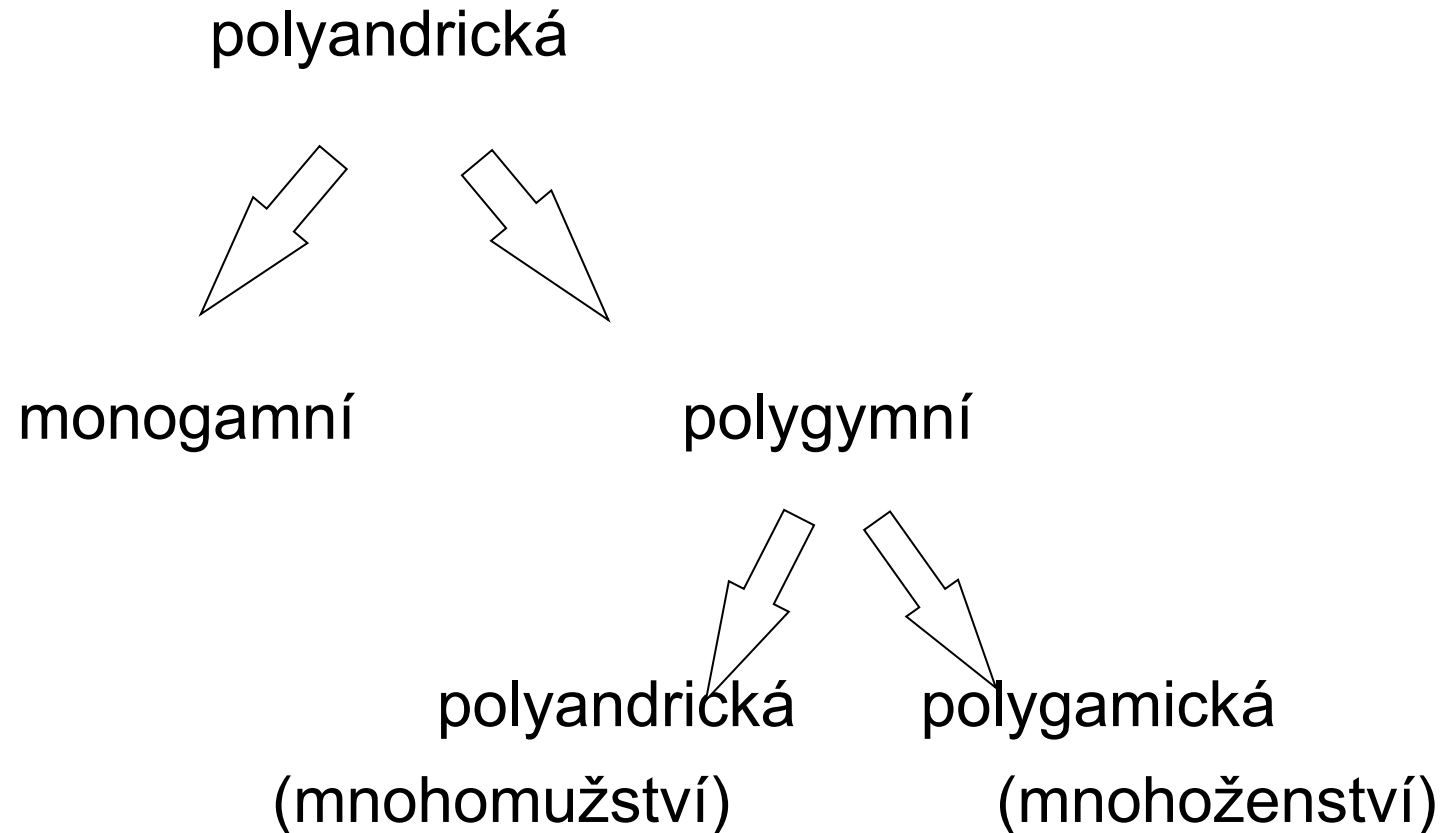

Vývoj manželství v průběhu staletí

Výchova k partnerství, manželství a rodičovství

Vývoj manželství v průběhu staletí

Formy soužití

Vývoj manželství v průběhu staletí

Matriarchální rodina je charakterizována čtyřmi rysy:

- matrilineárním systémem stanovení původu; původ a příbuzenství jsou stanoveny výlučně po ženské linii;
- bydlení v rodišti ženy (matrilokace) a za chod a řízení rodiny zodpovídá matka;
- vrchní moc v rodině je vykonávána buď ženou (matriarchát) nebo mužem z ženina rodu, např. jejím bratrem;
- větší úlohu mateřského rodu ženy na úkor rodiny, vzniklé uzavřením manželství.

Rodina patriarchálního typu je v uvedených stránkách opakem rodiny matriarchální. Kdy převládá zcela dominantní a neomezená moc otce. Celá rodina žije v obydlí muže.

Egalitární rodina

- žena a muž mají v rámci rodiny stejná práva.

Vývoj manželství v průběhu staletí

Další strukturalizací velkorodiny dochází za vydatné pomoci a vzniku přísných zvykových pravidel mimo jiného i ve vztahu k sexuálnímu chování, k vytvoření formy párového manželství. Postupně se vžilo, že muž přicházel na určitou dobu žít do rodu „své“ ženy, tzv. manželství **matrilokální**, přičemž majetek obou zúčastněných zůstával oddělen.

Místo matriarchátu nastupuje patriarchát. Rodina, která se v rámci nově založené rodiny zabydlí v rodině manžela, taková rodina (z hlediska nově založené rodinné jednotky) se označuje jako **patrilokální**.

Pro úplnost je zapotřebí uvést, že vedle matrilokálního a patrilokálního hlediska nově založené rodiny, se rozeznává ještě tzv. **neolokální** hledisko. Jedná se o založení nové rodiny v novém bydlišti, a to nezávisle na rodičích.

Nástin manželského a předmanželského soužití v minulém století.

Počátek 20. století

Převládající morálka předpokládala, že žena do manželství vstoupí jako panna.

Současně se předpokládalo, že muž bude mít dostatečně bohatou sexuální zkušenost (bude tzv. vybouřen).

Přesto se uvádí, že 70–80 % provdaných žen mělo předmanželský pohlavní styk.

Všeobecně v intimních vztazích převládal necking a petting (nekoitální sexuální praktika), který v době dospívání nepřímo sexuální napětí mezi snoubenci zvyšoval.

Nástin manželského a předmanželského soužití v minulém století.

Počátek 20. století

U mužů mohla snaha nepřírozeně potlačovat sexuální podrážděnost vést až k útlumovým reakcím, nebo v lepším případě, k onanii, která byla celospolečensky odsuzována.

Nezvládnutí takové situace mnohdy vedlo k nechtěnému těhotenství.

Tehdejší zákony trestaly těžkým žalářem nejen vyhnání plodu, ale i pouhý pokus. V té době bylo tzv. *andělíčkářství* (pokoutní potraty) hojně rozšířeno.

Pro zajímavost: podle dostupných dobových statistik se první pohlavní styk (pohlavní debut) odehrál ve věku kolem 20,8 let.

Nástin manželského a předmanželského soužití v minulém století.

30. – 40. léta 20. století

Společenské podmínky, které byly do značné míry ovlivněny nejen křesťanskou morálkou, ale i názory prezident T. G. Masaryka, se ve svých důsledcích promítly i do pohlavní výchovy a následně i do předmanželských vztahů.

Od konce 30. let se začíná prosazovat tzv. petting. Jednalo se o nekoitální sexuální praktika, která přispívala k hlubšímu vzájemnému poznání bez výraznějšího rizika otěhotnění.

Nástin manželského a předmanželského soužití v minulém století.

50. a 60. léta 20. století

Ukončení druhé světové války převládalo (krátký čas) období výrazného celospolečenského optimismu. U mladých lidí převládá výrazné uvolnění v navazování nových známostí, uvolňuje se předpoklad trvalosti vztahu, což se začíná negativně projevovat v neustále rostoucí křivce rozvodovosti.

V kapitalistickém světě se začíná prosazovat revolta tzv. hnutí „*hippies*“ (počátky sexuální revoluce). Paradoxně u dětí z této generace se začíná výrazně prosazovat hodnota monogamního vztahu a romantika ve vztahu.

Výrazná centralizovaná snaha o potlačení pohlavně přenosných nemocí, zejména kapavky a syfilis, což se podařilo. ČR byla jedna z mála (ne-li jediná), které se podařilo celospolečensky potlačit zmiňované pohlavně přenosné nemoci,

V ústavě (1948) deklarováno, že „*Manželství, rodina a mateřství jsou pod ochranou státu.*“ Současně se doporučuje projít předmanželskou lékařskou prohlídkou. Kdo uzavřel manželství bez předmanželské lékařské prohlídky a případně nakazil manžela(ku), mohl být potrestán odnětím svobody až na dobu 6 měsíců.

Nástin manželského a předmanželského soužití v minulém století.

70. – 80. léta 20. století

Předmanželský pohlavní styk se stává tolerovanou normou.

Dochází k nárůstu počtu svobodných matek, které již nebyly společností odsuzovány. Sociální podmínky byly k takovým matkám poměrně příznivě nakloněny. Přesto naše republika patřila ve své době k zemím s nejnižším počtem svobodných matek (opakem byla např. bývalá NDR – Německá demokratická republika).

V 80. letech 20. století dochází také k výraznému nárůstu umělého přerušování těhotenství - interrupčními komisemi (jejich posláním bylo rozhodnout, zda se těhotenství vůbec přerušit nebo naopak matka bude nucena dítě donosit).

Ke zrušení komisí došlo na základě příslušného zákona až v roce 1986.

Nástin manželského a předmanželského soužití v minulém století.

90. léta 20. století

Po roce 1989 dochází k celé řadě negativních jevů v partnerském a manželském soužití, zejména: nárůst střídání partnerů, rozvodovost, rození dětí mimo manželství, prostituce, erotické a pornografické časopisy apod.

Objevují se také pozitiva, jako např. výrazně klesá počet umělého přerušení těhotenství, otevírají se témata vztahující se k homosexuální minoritě (např. registrované partnerství), dostupnost antikoncepce, zodpovědnější přístup k prvním pohlavním stykům aj.

Mezi negativa patří nárůstu pohlavně přenosných nemocí (HIV/AIDS), dřívější zahajování pohlavního života atd. Narůstají sociálně patologické jevy se sexuálním pozadím, jako např. prostituce, pedofilie, sexuální turistika atd.

B. Engelse (1820–1895, představitel
materialistické filozofie)

Kniha: *Původ rodiny, soukromého
vlastnictví a státu* (1894)

Podle Engelse prošla rodina postupně 6 stádií:

- *stadium zvířecí*

V první fázi dochází k vytváření jednotlivých sexuálních párů, přičemž izolace je motivována nemožností soužití navzájem žárlivých samců. Daným stádiem prošel také člověk.

- *skupinové manželství*

Nejstarší a nejpůvodnější forma rodiny, kdy si navzájem patří celé skupiny žen i celé skupiny mužů, existuje neomezený pohlavní styk, neexistuje žárlivost, incestní projevy ani generační zábrany. Častým jevem je soužití dvojic na základě vzájemné náklonnosti.

- *rodina pokrevních příbuzných*

Rodina je tvořena všemi potomky jedné rodičovské dvojice. Tyto rodiny se následně sdružovaly v rod, na základě další integrace vznikly kmeny a následně národ.

- *rodina punaluánská*

Rodina se omezuje pohlavní styk mezi rodiči a dětmi, následně pak mezi sourozenci. Příbuzenství se určuje podle matky. Zůstává zachována polygamie a výjimečně se objevuje polyandrie. Objevuje se první soužití v páru.

- *párová rodina*

Na základě četného omezování pohlavního styku se ukazuje jako problém obstarat si sexuálního partnera. Charakteristickým znakem je uplatňování mateřského práva vzhledem k zajištění práva na dědění majetku po matčině příbuzenské linii. Párová rodina je označována jako matriarchát.

- *monogamní rodina*

Typickým rysem je patriarchát, kdy dědění majetku jde po prokazatelné otcovské linii. Proto se ženám ukládá dodržovat manželskou věrnost, plodit legitimní děti, z čehož pak vyplívá i nerovnoprávné postavení v manželství. Manželství je prezentována jako produkt buržoazní společnosti a ve své podstatě jako kupní smlouva.

Pohlavní svoboda se realizuje v mimomanželském prostředí. Řešením je pouze nastolení rovnosti obou pohlaví, tzn. rozvoj volného pohlavního styku, a to na základě pohlavní lásky, která bude svou přirozeností monogamní. Smyslem manželství je umožnění pohlavní lásky, jako jednoho z atributů svobody člověka.

HISTORIE

- **Individuální a monogamní manželství:**
 - **Evropa - období raného středověku**
 - **Čechy – první kníže Břetislav**
- **na konci 12. století církev uznává manželský svazek za 1 ze 7 svátostí**

Historie manželství

Manželský zákon (1753) přinesl s sebou tzv. ohlášky.

Do té doby nebyl sexuální styk považován za hříšný, když byla dvojice veřejně zasnoubena. Jakmile spolu žili, považovalo se to za manželství a předpokládalo se, že tomu tak bude až do smrti. Komplikace přicházely s úmrtím jednoho z partnerů.

Ohlášky - veřejné sdělení úmyslu uzavřít manželství

Četlo se v kostele a každý se mohl vyjádřit a sdělit i nepříjemnou zprávu. Svatba se následně musela konat do 3 měsíců.